

begreep zij het gevaar van de Leninistische verzuchting, van de partij een sterk gedisciplineerde organisatie van beroepsrevolutionairen te maken, afhankelijk van een almachtige centrale leiding. In 1904 schreef zij in een artikel, getiteld «Organisatievormen van de Russische Sociaal-Democratie», een zin welke heden nog op de communistische partij kan aangewend worden: «Vergissingen, die een werkelijk revolutionaire arbeidersbeweging begaat, zijn in de geschiedenis oneindig meer vruchtbaar en waardevol dan de onfeilbaarheid van het allerbeste centraal comité».

Door de gebeurtenissen van 1905 in Rusland kwam zij opnieuw in strijd met Lenin. Zij hield voor noodzakelijk, zoals Marx reeds in 1850 bepaald had, dat de georganiseerde arbeidersklas de leiding moest nemen in een zuiver socialistisch regime, terwijl Lenin opkwam voor een alliantie tussen arbeiders en boeren.

Vanaf 1906 trachtte Rosa Luxemburg voor haar opinie gehoor te vinden in Duitsland. Toen in 1908 de beweging voor het algemeen stemrecht voor de Pruisische Landdag uitbrak, achtte zij het ogenblik gekomen voor een algemene staking, in volle bewustzijn van het feit dat de staking zou moeten bevochten worden in gewapende ontmoetingen met het staatsgeweld. De socialistische partijleiding, en vooral August Bebel en Karl Kautsky, lieten haar opmerken dat het Duitse keizerrijk veel sterker was dan het Russische tsarisme. Tussen Kautsky en Rosa Luxemburg kwam het tot een bittere polemiek, waarin meer ten gronde ging dan een jarenlange vriendschap.

Rosa Luxemburg dreef niettemin haar gedachtengang door en ontwikkelde hem onder meer in het boek «Die Akkumulation des Kapitals». De opinies die zij daarin verdedigde, zijn heden in feite door het communisme overgenomen, doch vonden in de Marxistische kringen van toen weinig instemming. Ook Lenin wees ze af. Het was de tijd waarin anderdeels een enge toenadering ontstond tussen Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht.

Karl Liebknecht, die in 1871 geboren was als zoon van Wilhelm Liebknecht, had eveneens

merken waar de dictatuur van Lenin heen wilde. In de zomer van 1918 schreef zij in de gevangenissen een manuscript over de Russische revolutie, waarin zij positie koos tegen de dictatuur van Lenin.

KRIEIK OP DE BOLSJEWISTISCHE DICTATUUR

Zij hield de dictatuur voor onvermijdbaar, «doch deze dictatuur bestaat in de aard van aanwending der democratie en niet in haar afschaffing».

Indien Rosa Luxemburg, niet-tegenstaande haar voorspellingen, na haar vrijlating de Duitse communistische partij stichtte, dan was het omdat zij zich al te ver van de sociaal-democratie verwijderd had, en omdat zij meende over voldoende kracht te beschikken om de onheilzame invloed van Lenin terug te dringen en zelf de leider te worden van een grote, herenigde arbeidersbeweging op zuiver Marxistische grondslag. Zij moest nog haar nederlaag in de strijd tegen Lenin beleven. Tegen haar advies werd de opstand tegen de sociaal-democratische regering in Januari 1919 begonnen. Toen het einde van de ongelijke strijd naderde, weigerden Rosa Luxemburg en Liebknecht zich in veiligheid te brengen. Men heeft zowaar de indruk dat Rosa Luxemburg in de laatste dagen van haar leven duidelijk inzag waarheen de beweging die zij uit idealistische redenen gesticht en opgericht had, ging evolueren en dat zij de morele aftakeling van het communisme niet meer wou meemaken.

De communisten, die voor zich de werken en gedachten van Rosa Luxemburg opeisen, zullen er zich wel voor hoeden de citaten uit haar geschriften te publiceren, waarin zij de rampzalige gevolgen van het Leninisme voorzagt. Zij zullen het vooral wel nalaten te erkennen dat Rosa Luxemburg alleen reeds wegens redenen van elementaire menselijkheid, sedert lang geen lid van de communistische partij meer zou zijn, indien zij niet laffelijk was vermoord geworden. Wie daaraan wil twifelen, herleze met eerbied en ingetogenheid de brieven die zij uit de gevangenis richtte aan haar talrijke vrienden, en vooral aan Sonja Liebknecht, Luise Kautsky en Hannes Diefenbach.